

**Acta Academiae Beregsasiensis,
Philologica**

2022

ISSN 2786-6726 (online)

ISSN 2786-6718 (print)

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ
Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

**Acta Academiae Beregsasiensis,
Philologica**

Науковий журнал / Scientific journal / Tudományos folyóirat

Випуск I, №1 / Volume I, Issue 1 / I. Évfolyam, 1. Szám

Берегове / Berehove / Beregszász

2022

УДК 001.891:81'(05)

DOI (журнал / journal / folyóirat): 10.58423/2786-6726

DOI (випуск / issue / szám): 10.58423/2786-6726/2022-1

«Acta Academiae Beregsasiensis, Philologica» – це науковий журнал, заснований у 2021 році ЗВО «Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II». Мета видання – висвітлювати та популяризувати сучасні наукові студії в царині української, угорської та іноземної філології, пропагувати наукові досягнення країни в галузі мовознавства та літературознавства. / *Acta Academiae Beregsasiensis, Philologica* – scientific journal founded in 2021 by Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education. The aim of the journal is to present and popularize the results of modern scientific research in the field of Ukrainian, Hungarian and foreign philology and to promote the country's scientific results in the field of linguistics and literature. / *Acta Academiae Beregsasiensis, Philologica* – a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola által 2021-ben alapított tudományos folyóirat. A kiadvány célja az ukrán, a magyar és a külföldi filológia területén végzett modern tudományos kutatások eredményeinek ismertetése és népszerűsítése, az ország tudományos eredményeinek népszerűsítése a nyelvészet és az irodalomtudomány területén.

Журнал виходить два рази на рік. / The journal is published twice a year. / A folyóirat évente kétszer jelenik meg.

Свідоцтво про державну реєстрацію / Certificate of state registration / Az állami regisztrációról szóló tanúsítvány:

KB № 25090-15030P, 08.11.2021.

Рекомендовано до друку Вченою радою Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II (Протокол №9 від 20.12.2020) / Recommended for publication by the Academic Council of Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education (protocol No. 9 dated 20.12.2020) / Kiadásra javasolta a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tudományos Tanácsa (9. sz. jegyzőkönyv, 2022.12.20.).

Головний редактор / Editor-in-Chief / Főszerkesztő:

Аніко Берегсасі, PhD, доктор габіл., доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна) / **Anikó Beregszászi**, PhD, habil., Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine) / **Beregszászi Anikó**, PhD, habil., docens (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Заступник головного редактора / Deputy Editor-in-Chief / Főszerkesztő-helyettes:

Єлизавета Барань, PhD, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна) / **Erzsébet Bárányi**, PhD, Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine) / **Bárányi Erzsébet**, PhD, docens (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Відповідальні секретарі редколегії / Executive secretaries of the editorial board / Felelős szerkesztők:

Вільмош Газдаг, PhD, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна) / **Vilmos Gazdag**, PhD, Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine) / **Gazdag Vilmos**, PhD, docens (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)
Андрея Певсе, PhD (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна) / **Andrea Pösze**, PhD (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine) / **Pösze Andrea**, PhD (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Контактні дані редакції / Contact details of the editorial office / A szerkesztőség kapcsolattartási adatai:

90202, Закарпатська обл., м. Берегове, вул. І. Франка, буд. 14, корпус 2 / 90202, Transcarpathia, Berehove, Ivan Franko Street, 14, building number 2 / 90202, Kárpátalja, Beregszász, Ivan Franko u. 14, 2. számú épület.

Офіційний сайт журналу / The official website of the journal / A folyóirat hivatalos honlapja:

<https://aab-philologica.kmf.uz.ua/>

E-mail: aab-philologica@kmf.org.ua

ISSN 2786-6726 (online)

ISSN 2786-6718 (print)

© Автори / The Authors / A szerzők, 2022

© Редактори / The Editors / A szerkesztők, 2022

© Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II /
Ferenc Rákóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education/
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, 2022

Зміст / Contents / Tartalom

Дослідження / Studies / Tanulmányok

Lois Márta

Milyen nézetekkel korrelálnak a kétnyelvűséggel kapcsolatos tévhitek?
Preskriptivizmus és asszimilációtól való félelem felnőtt nyelvtanulók
között Magyarországon 9

Рейка Матеї, Еніке Товт-Орос, Степан Черничко

Онлайн-словник плюрицентричної угорської мови 27

Gazdag Vilmos

Államnyelvi hatás a kárpátaljai magyar anyanyelvű egészségügyi dolgozók
nyelvhasználatában 43

Vecsernyés Ildikó, Kovács Magdolna

A magyar megszólítások és köszönési formák tanítása
(nem csak) finneknek 61

Parapatics Andrea

Nyugat-magyarországi beszélők nyelvi-nyelvjárási attitűdjei.
Részeredmények 85

Ana Vasiliev

Hungarian Language as a Factor of Identity Preservation in Transylvania
Nowadays in Comparison with Russian Identity
in the Republic of Moldova 106

György Ladislav, Tuska Tünde

Nyelv (kétnyelvűség) és (kettős) identitás az alföldi szlovákok körében
Magyarországon 119

Dančo Jakab Veronika

A magyar nyelv oktatása Szlovákiában. Egy empirikus kutatás
eredményei 144

Szabó Gergely

„Mér nem mondd magyarul?” Diaszporizáció és nyelvi ideológiák 162

Рецензія / Review / Szemle

Beáta Dobsa

István Csernicskó, Kornélia Hires-László, Zoltán Karmacsi,
Anita Márku, Réka Máté and Enikő Tóth-Orosz:

Ukrainian language policy gone astray185

Редколегія 188

Editorial Team 191

Szerkesztőbizottság.....194

УДК (038)=511.141

DOI 10.58423/2786-6726/2022-1-27-42

Рейка Матей, Еніке Товт-Орос, Степан Черничко

Онлайн-словник плюрицентричної угорської мови

1. Вступ – плюрицентричні мови

Плюрицентрична мова – це мова, яка використовується принаймні у двох країнах, де вона має офіційний статус державної, співдержавної або регіональної мови з хоча б частково власними (кодифікованими) нормами, які зазвичай сприяють особистій ідентичності (Muhr, 2016, с. 16). Принаймні один із наступних шести критеріїв має відповідати, щоб мова була плюрицентричною. Повна плюрицентричність досягається, якщо виконуються всі критерії. Однак, якщо виконується критерій №1, це означає формальну плюрицентричність. Більшість плюрицентричних мов відповідають лише деяким критеріям, оскільки їхня плюрицентричність все ще розвивається (Clupe, 1992, с. 1; Muhr, 2012, с. 30).

Критерій №1: Виникнення. Певна мова вживається принаймні у двох країнах, які функціонують як «центри взаємодії». Національні варіанти функціонують як нормотворчі центри.

Критерій №2: Офіційний статус або сильна етнолінгвістична обізнаність.

Підкритерій №2.1. Мова має офіційний статус принаймні у двох націй:

(а) державна мова (наприклад, як німецька в Австрії та Німеччині);

(б) співдержавна мова (наприклад, як німецька, французька та італійська мови у Швейцарії);

(в) регіональна мова (наприклад, німецька в Італії: Південний Тіроль, каталонська у Франції та Іспанії тощо).

Мова повинна використовуватись в офіційних функціях в освіті, культурі, науці, пресі тощо, оскільки інакше вона не може функціонувати як нормотворчий центр.

Підкритерій №2.2. У країнах, де національний різновид плюрицентричної мови не має належного формального статусу (не є державною або офіційною мовою), сильна лінгвістична обізнаність щодо мовної спільноти виступає як заміна визнання та офіційного або регіонального статусу.

Прикладами цього є західна вірменська, угорська в Словаччині, Румунії, Сербії, Україні тощо, а також такі мови, як курдська, яка повністю або частково не має статус державної в жодній країні.

Критерій №3: Мовна дистанція. Національні різновиди плюрицентричної мови повинні мати достатньо мовних (та/або прагматичних) характеристик, які відрізняють її від інших різновидів і, таким чином, можуть служити символом для вираження національної або регіональної ідентичності та соціальної унікальності. Заходи мовного планування зазвичай збільшують такі ознаки, але також можуть використовуватися для їх розмежування (як це було у бельгійській, нідерландській, тобто фламандській мові в 1950-х роках).

Критерій №4: Прийняття плюрицентричності. Мовна спільнота повинна прийняти статус своєї мови як плюрицентричного різновиду та розглядати її як частину своєї соціальної, національної або регіональної ідентичності.

Критерій №5: Релевантність для ідентичності. Національна норма має мати відношення до соціальної ідентичності та бути (певною мірою) очевидною для мовної спільноти та вести принаймні до деяких її власних (кодифікованих) норм.

Критерій №6: Кодифікація норм. Мовні норми національних різновидів мають бути певною мірою кодифіковані (у граматиках, словниках, правописах, підручниках тощо), щоб досягти визначеності щодо спільного використання мови та національних особливостей плюрицентричної мови.

Як правило, плюрицентричні мови мають один домінуючий варіант, і один або кілька не домінуючих різновидів. «Питання плюрицентричності стосується відносин між мовою та ідентичністю, з одного боку, та мовою і владою, з іншого. Майже незмінно плюрицентричність є асиметричною: нормам одного національного різновиду (або деяких національних різновидів) надається вищий статус як внутрішньо, так і зовнішньо, ніж нормам інших», – писав М. Клайн (Clune, 1992, с. 455). Наприклад, домінуючий різновид іспанської як плюрицентричної мови вживається в Іспанії, а не домінуючими варіантами вважаються різновиди іспанської, наприклад, у Мексиці та в різних країнах Південної Америки. Так само домінуючим варіантом німецької вважають різновид цієї мови в Німеччині, а не домінуючі варіанти використовуються, наприклад, в Австрії, Швейцарії.

2. Угорська як плюрицентрична мова

Політична фрагментація угорського мовного простору, що склалася після Першої світової війни, а потім, підтверджена мирними договорами після Другої світової війни, докорінно змінила напрямок і характер мовних

контактів у регіонах, які опинились поза межами новостворених кордонів Угорщини (Lanstyák, 2008). Оскільки угорські громади, які проживають за межами Угорщини, стали національними меншинами після підписання мирних угод, які завершили Першу світову війну (за винятком короткого періоду між 1938 і 1944 роками), результати мовних контактів мали місце на всіх рівнях мовної системи, зокрема в лексичному складі угорської мови.

5-ступенева шкала запозичень Томасона та Кауфмана (1988, с. 74–100) підходить для характеристики ступеня контактів між мовами. На першому рівні шкали запозичення обмежується випадковим лексичним рівнем і переважно іменниками, прикметниками, тоді як п'ятий рівень є запозиченням через дуже сильний культурний тиск, що означає трансформацію типології мови та значну зміну у фонологічних і морфологічних нормах. Різновиди угорської мови, якими розмовляють за межами Угорщини, – залежно від мовного варіанту, стилю та регістру – знаходяться між першим і другим рівнями шкали запозичень Томасона та Кауфмана (Fenyvesi, 2005, с. 5). Другий рівень характеризується появою, крім лексичних, елементів граматичних запозичень. Різновиди розмовної мови тісно пов'язані з другим рівнем шкали запозичень, тоді як різновиди письмової мови тісно пов'язані з першим рівнем (табл. 1).

Таблиця 1. 5-ступенева шкала запозичень Томасона та Кауфмана

Етапи	Особливості
1. Причинно-наслідковий контакт	Лише лексичні запозичення
2. Трохи більш інтенсивний контакт	Незначні структурні запозичення: сполучники та частки
3. Більш інтенсивний контакт	Дещо більше структурних запозичень: допоміжні слова, суфікси, афікси
4. Сильний культурний тиск	Помірні структурні запозичення (основні структурні особливості, які викликають відносно незначні типологічні зміни)
5. Дуже сильний культурний тиск	Важкі структурні запозичення (основні структурні особливості, які спричиняють значне типологічне порушення)

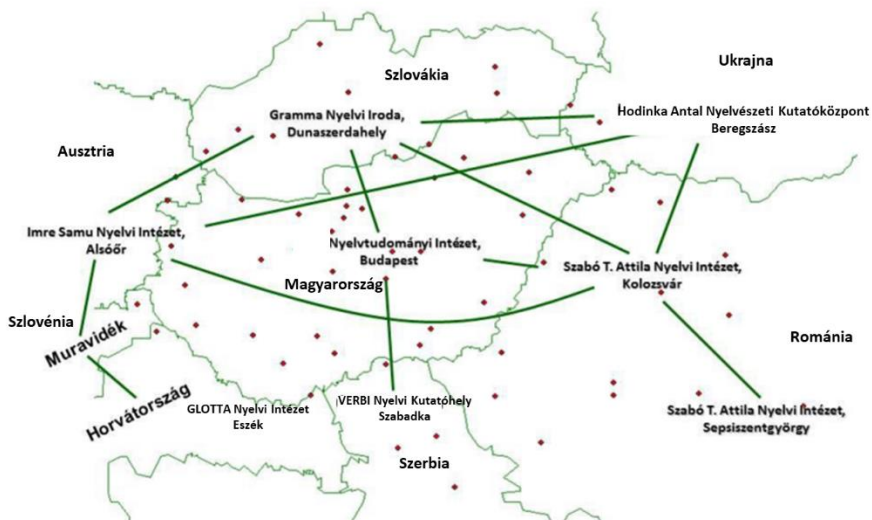
Джерело: *Thomason-Kaufman, 1988, с. 74–100.*

Серед лексичних запозичень угорської мови – як наслідок багатовікових контактів між угорською та різними слов'янськими мовами – запозичення слов'янського походження становлять найбільший шар лексики (Gerstner, 2003, с. 124–126). Значна кількість лексичних елементів слов'янського походження поширилася в угорському мовному ареалі; багато з них є частиною стандартного різновиду угорської мови. Дослідження цих запозичень мають давню традицію в угорській лінгвістиці (Melich, 1910, Kniezsa, 1955, Kiss, 1976).

3. Угорсько-угорський онлайн-словник «Termini»

У 2001 році було засновано мережу центрів лінгвістичних досліджень «Termini Research Network», основна мета якої – дослідження варіантів угорської мови, які вживаються за межами Угорщини (Péntek, 2009) (рис. 1). Одна з основних цілей досліджень – зібрати й проаналізувати специфічні елементи лексики розмовної та письмової угорської мови за межами Угорщини (Csernicskó-Márku-Máté, 2022).

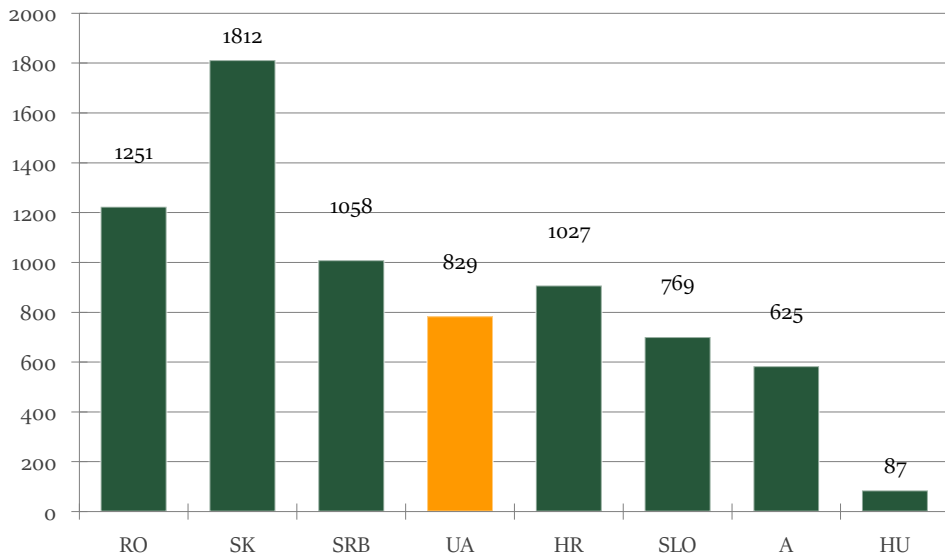
Рисунок 1. «Termini» – мережа науково-дослідних інститутів угорського мовознавства

Результати досліджень узагальнюються в специфічному словнику. Словник, також доступний в Інтернеті з 2007 року, складається із запозичених слів іншомовного походження, які відрізняються від слів в Угорщині та використовуються автохтонними угорськими меншинами, що проживають у Карпатському басейні за межами Угорщини. На додаток до слів і фраз, які використовуються виключно у мовленні угорців в сусідніх з Угорщиною країнах, слова, які також використовуються в Угорщині, але в іншому значенні, також були зібрані в базу даних (Benő–Juhász–Lanstyák, 2020). Станом на кінець вересня 2022 року словникова база даних містила 5034 словникових статей (Benő et al., 2021).

Оскільки цей онлайн-список слів містить прямі запозичення з багатьох мов Карпатського басейну, які контактують з угорською (переважно з офіційних мов сусідніх з Угорщиною країн, зокрема словацької, української, румунської, сербської, хорватської, словенської та німецької), база даних є багатим джерелом для дослідження контактів угорської та індоєвропейських мов (рис. 2).

Рисунок 2. Розподіл словникових статей за регіонами в «угорсько-угорському» словнику «Termini» за країнами (вересень 2022 року за регіональним розподілом)

Джерело: За даними угорсько-угорського онлайн-словника «Termini», Csernicskó–Márku–Máté, 2022

У цій базі даних, яку легко знайти в мережі Інтернет, записи перераховані за різними критеріями, зокрема такими як: регіон, стиль, мова-донор, частина мови, категорія тощо (рис. 3).

Рисунок 3. Огляд інтерфейсу редагування

The screenshot shows a web-based editing interface for a dictionary entry. The main content area is titled 'CÍMSZÓ*' and contains several sections:

- Alaki felépítés**: A section for morphological structure with a 'Rejtett szócikk' checkbox.
- Címszó kiejtése**: Fields for pronunciation, including 'Írásváltozat', 'Szófej', and 'Kölcsönzőtípus'.
- 1. nyelvtani alak**, **2. nyelvtani alak**, **3. nyelvtani alak**: Fields for different grammatical forms (e.g., 'házak, kértem, vigabb', 'házat, kért, vigan', 'háza, kérjen').
- Bibliográfiai adatok**: A text box containing citation information: 'Lizanec Péter: A kárpátaljai magyar nyelvjárások atlasza I. kötet. Budapest: Akadémiai Kiadó. 1992. 305.térfkép'.
- Etymology section**: A table with columns for 'Szármaszás', 'Elsődleges átdó nyelv', 'Elsődleges etimon', 'Másodlagos átdó nyelv', 'Másodlagos etimon', 'Harmadlagos nyelv', and 'Harmadlagos etimon'. The entry for 'bulocska' shows 'or/ukr' as the source language and 'булочка 'ua'' as the source.
- Jelentés**: A section for the word's meaning, including 'Fogalomkörü minősítés' and 'Értelmezés'.
- Minősítés**: A table with columns for 'Minősítés', 'Felségjelzés', 'Dialektus', 'Regiszter', 'Stílusváltozat', 'Időbeliség', 'Érzelmi viszonyulás', and 'Egyéb'.
- Példamondatok**: A table with columns for 'Felségjelzés: régió', 'Felségjelzés: beszéző', 'Példamondatok típusa', 'Példamondatok', and 'Forrás'.

Джерело: Cserniczkó-Márku-Máté, 2022

Готові записи зазвичай мультимодальні: на додаток до лексикографічних даних запису є ілюстративне зображення, а з 2020 року все більше статей містять автентичні аудіодані, щоб допомогти зрозуміти значення слова (рис. 4).

Онлайн-словникова база даних може бути основою для розширення угорських одномовних словників. Вже є дослідження в області плюрицентричності угорської мови (див. Muhr et al. ред., 2020), хоча лексикографічні аспекти цієї проблематики ще не були ретельно досліджені. Результатом нашого проекту є словникова база даних, яка пропонує можливість для порівняльного аналізу лексики невідомітних варіантів плюрицентричної угорської мови (Venč et al., 2021).

Оскільки цей онлайн-словник містить прямі запозичення з багатьох мов, які контактують з угорською в Карпатському басейні (переважно офіційні мови сусідніх країн: словацька, українська, румунська, сербська, хорватська, словенська, німецька), база даних є багатим джерелом для вивчення контактів між угорською та індоєвропейськими мовами.

Рисунок 4. Мультимодальна словникова стаття словника

Termini Kutatóhálózat

Termini | Hi-online kezdőoldal | Hi-forum | Linkek | Kapcsolat

Keresés:

Hol? címszóban jelentésben példamondatban

Hogyan? szó elején szó belsejében szó végén teljes egyezés

Példamondatok száma: egy sem kettő mind

Ékezet nélküli keresés (csak címszóban)

bulocska (fn) ~k, ~t, ~ja
(Gaszti) Ka (ált) (köz) (köz) zsemle • Ka Sokáig kuporgatott pénzből vásárolta meg a megérőre angol szövetet, a legjobb szaból ajánlották hozzá, s akkor jött ez a gnóm, émeylet szaga megtörte a megálmódott elegancia mutandó varázsát, és megálázta helyette a lukas gyomrú piaci kofákat, akiknek soha nincs idejük ebédelgetni, hát kis fontot bulocskákból csipegetnek, miközben honnan lenne fogalmuk arról, hogy a bulocska nem illik Gyurikához. (Berniczky Éva: A tojásárus hosszúnapja. Budapest: Magvető, 2004., 88. old.) • Ka Ki ne mondott volna már életében olyat, hogy bulocská, paszport, prícep. (Kárpátinfo, 2008. december 30.)

[or]ukr булочка 'ua' < ősszláv bul-a 'gömb, dudor, kampó']

Bibliográfiai adatok:
 Lizanec Péter: A kárpátaljai maovvar nvelvélárások atlasza I. kötet. Budapest: Akadémiai

Főmenü
 A Termini szótár bemutatása
 Szerkesztőség
 Keresés a szótárban
 Bejelentkezés
 Regisztráció

Bejelentkezés
 Felhasználó:
 Jelszó:

Mag nem regisztrálta magát? [Regisztrálgon most!](#)

Джерело: URL

Цей словник відрізняється не тільки від друкованих, але й від більшості онлайн-словників. Для зовнішніх користувачів ця база даних діє як набір слів в алфавітному порядку, тобто більш-менш стандартний словник: він містить усі дані, які потрібні пересічним користувачам словника (наприклад: правопис, вимова, тип, походження, концептуальний рейтинг, значення). Однак він також містить кілька типів даних, які зазвичай не включаються до традиційних словників (наприклад: формальна структура ключового слова, його приналежність до типу запозиченого слова, бібліографічні дані про його лінгвістичну обробку). Ці дані не відображаються зовнішнім користувачам. Отже, це інше обличчя цього словника, і саме це робить його онлайнною базою даних.

У ході проекту ми досліджуємо подібності та відмінності, які з'являються в специфічному словнику кожного невідоміючого варіанту угорської мови. Аналіз бази онлайн-словника виявив, що ряд запозичень, які вживаються у різновидах угорської мови у сусідніх з Угорщиною країнах, відомі не лише в одному, а й у кількох інших регіонах. Так, наприклад, стандартне угорське

(SH) слово *influenza* (українською: грип) є прямим запозиченням у всіх регіонах, і ці слова дуже схожі за звучанням у більшості регіонів: RO, SRB, HR, SLO *gripa*, UA *gripp*, A *grippe*, SK *chripka* (рис. 5).

Рисунок 5. *Influenza* та його варіанти в онлайн-словнику «Termini»

gripás (mn) ~abb, ~an

(Orv) Er (ált) (köz) (biz), Va (ált) (köz) (köz), Hv (ált) (köz) (köz), Mv (ált) (köz) (biz) influenzás ♣ Er Bihar megyében nincs járványveszély, ennek ellenére 5 gripás megbetegedést jegyeztek. (www.tvs.ro) ♣ Er Kicsit fáj a balkarom, tegnap édesanyám beadta az oltást, én minden évben megkapom a gripa* elleni oltást, amiután mindig 3 napig fáj a kezem, de nem leszek még véletlenül sem beteg, legalábbis nem gripás. *ez egy nagyon hülyén hangzó szó... valami nincs rendben vele (kekivansagai.freeblog.hu) [szrb / ~m gripa 'nátház, influenza' / o náthás, influenzás < fr grippe 'szeszély, ábrándozás'; 'nátház, hurut'],

[~m ← gripa],

[hrv gripa (fn-f) 'nátház, influenz < fr grippe (fn-f) 'ua']

(→chripka, chripkajárvány, chripkás, gripa, gripajárvány, gripp, grippe, grippjárvány, kripka, kripkajárvány, kripkás)

Módosítás. Modlista. Email. Fotó. Megjegyzés hozzáadása.

gripp (fn) ~ek, ~et, ~je

(Orv) Ka (ált) (szak) (köz) influenza ♣ Ka Hűléses megbetegedések, gripp [címben] (Kárpáti Igaz Szó, 2003. november 29. (177–178. szám), 14. oldal.) ♥ Ka Az idei gripp különösen súlyos szövődményekkel jár.

[or грипп 'ua' < fr grippe 'ua']

(→chripka, chripkajárvány, chripkás, gripa, gripajárvány, gripás, grippe, gripes, grippjárvány, kripka, kripkajárvány, kripkás)

Módosítás. Modlista. Email. Fotó. Megjegyzés hozzáadása.

grippe (grippé) (fn)

(Orv) Er (ált) (köz) (vál), Öv (köz) meghülés; influenza ♣ Er Romániában egy új grippe vírus jelent meg. (www.impulzus.ro) ♣ Er Közéleg a grippe vírus - figyelmeztet dr. Sátha Ferenc. (www.pluszportal.ro)

[ném Grippe < fr grippe],

[rom, ném gripă, Grippe 'ua']

(→chripka, chripkajárvány, chripkás, gripa, gripajárvány, gripás, gripp, grippjárvány, kripka, kripkajárvány, kripkás)

Módosítás. Modlista. Email. Fotó. Megjegyzés hozzáadása.

Джерело: Cserniczkó-Márku-Máté, 2022

Крім того, ми також знайшли схожі слова для SH: *róló* / *rólóing* «майка, футболка» у кількох регіонах: RO *majó* 'майка/майка без рукавів', UA *májka* 'майка, футболка', SRB, HR *majica* 'майка без рукавів, футболка' SLO *májca* «майка».

Назви різноманітних безалкогольних напоїв також схожі в більшості регіонах: RO *szukk* «безалкогольний напій», UA *szok* «фруктовий сік» SLO *szok* «фруктовий сік, безалкогольний напій, сироп», HR *szók* і SRB *szokk* «фруктовий сік», безалкогольний напій» (SH: *gyümölcslé*).

У поодиноких випадках серед прямих лексичних запозичень виявлено схожість усієї фонетичної форми слова та його значення, що поширюється на кілька (п'ять, шість, сім) регіонів. Наприклад, RO, SK, A, SRB, HR, SLO *circula* 'циркулярна пила' (SH *körfűrész*), SK, SRB, HR, SLO, UA *szesztra* 'лікарняна) медсестра' (SH *nővér*), SK, SRB, HR, SLO, A, UA *tunel* 'тунель' (SH *alagút*), SK, SRB, HR, SLO, UA *vetrovka* "вітровка, плащ" (SH *széldzseki*) тощо.

Онлайн-версія словникової бази також містить лексеми, які схожі за звучанням, але мають різні значення, пов'язані з ними в кожному регіоні. Наприклад, слово *blokk* в базі має такі значення:

- 1) RO, SK, UA, SRB, HR, SLO житловий будинок, багатоквартирний будинок;
- 2) UA картон (сигарети);
- 3) UA, SRB, HR порожнистий будівельний блок із глини.

Словник іншомовних слів, виданий у Будапешті в 2007 році (Tolcsvai Nagy ed. 2007: 137), на додаток до вищезгаданих значень слова *blokk*, подає 13 додаткових значень. Для наведених вище 3 значень словник уточнює, що вони трапляються лише у використанні угорського населення вказаних країн.

Численні запозичення у варіантах угорської мови за межами Угорщини вживаються не лише у вербальному спілкуванні, але й у газетах, журналах та художній літературі. Словники угорської мови, однак, десятиліттями ігнорували ці слова, оскільки угорська лінгвістика, лексикографія не розглядала їх як частину угорської мови, яка увійшла до мовного вжитку угорських меншин внаслідок тісних контактів із сусідніми мовами (Csernicskó–Márku, 2021).

Після краху комуністичних режимів соціолінгвістика поступово стала частиною угорської лінгвістики, і – в результаті тривалої професійної полеміки (дивись видання, ред. Контра та Салі, 1998) – почався розвиток нового мовного підходу в угорській лінгвістиці. Зокрема, почалася переоцінка мовлення угорців, які проживають у сусідніх державах. У 1994 році угорські лінгвісти з Словаччини підняли питання щодо слів, які вживають угорці, які проживають за межами Угорщини: «Якщо в словниках угорської мови для них немає місця, то в словниках яких мов їх потрібно розглядати?» (Lanstyák–Szabó Mihály, 1994).

Друге, доповнене видання Короткого тлумачного словника угорської мови, опубліковане в 2003 році (Pusztai ред., 2003), включало кілька слів і значень, які не використовують в Угорщині, але наявні в мовленні угорців, що проживають за межами Угорщини. До словника увійшли лише 383 слова, які представляють специфічні елементи невідомі в інших варіантів

угорської мови. Це становить 0,003% словникових статей репрезентативного словника сучасної угорської мови (Kiss, 2004). Цікаво, що ці слова не були включені до словника як частини стандартного (літературного) варіанту угорської мови. Біля кожного слова словник вказує, що це слово є частиною угорського стандарту в Румунії, Словаччині чи Україні. Таким чином, ці лексичні елементи, разом із численними іншими, становлять частину недомінантних різновидів угорської мови (Máté–Csernicskó, 2020). Ці слова мають ознаки стандартного різновиду *i*, отже, мають бути включені до словників, які відіграють значну роль у кодифікації стандартного діалекту (літературної норми) сучасної угорської мови. Деякі спеціальні лексичні елементи угорських мовних різновидів, що використовують за межами Угорщини, були включені до нового тлумачного словника угорської мови (Pusztai ред., 2003) та до інших словників (Eöry ред., 2007).

Ці лексичні запозичення, разом із численними іншими, складають частину того, що найкраще вважати закарпатським різновидом плюрицентричної угорської мови. Як стверджували дослідники (Beregszászi, 1997, Csernicskó, 1997, Máté–Csernicskó, 2020), цей варіант демонструє характеристики стандартного варіанту *i*, отже, має бути визнаний таким разом з іншими регіональними стандартами угорської мови та її елементи мають бути включені до словників, які відіграють значну роль у кодифікації стандартної угорської мови. У майбутньому угорські словники мають представляти не лише угорську мову в Угорщині, але всі варіанти цієї мови.

5. Висновки

Онлайн-словник угорської мови є одним з доказів того, що угорська мова є плюрицентричною мовою, тобто є мовою з більш ніж одним національним варіантом і іншим набором мовних норм, як-от: німецька, англійська, іспанська мови, – і має розглядатися як така з усіма лінгвістичними та соціолінгвістичними наслідками.

Угорсько-угорський онлайн-словник «Termini» є абсолютно інноваційним і безпрецедентним. Професійна цінність і соціальна користь словника вже значні, оскільки лексикографи, дослідники та викладачі закладів вищої освіти також співпрацювали з нами над відображенням транскордонних мовних різновидів у нещодавно виданих угорських словниках. База даних пропонує багато аналітичних можливостей, тому редактори словника в майбутньому приділятимуть більше уваги тому, щоб зробити базу даних більш доступною для дослідницьких цілей.

Література

1. Benő Attila – Lanstyák István – P. Márkus Katalin – M. Pintér Tibor 2021. A Termini magyar–magyar szótár és adatbázis szerkezeti és szerkesztési sajátosságai. *Magyar Nyelvőr* 145. (2021/4.) 378–379 o.
2. Benő Attila – Juhász Tihamér – Lanstyák István 2020. A Termini „határtalan” szótára. *Magyar Tudomány* 181/2: 153–163. o.
3. Beregszászi Anikó 1997. Kárpátaljai szavak a Magyar Értelmező Kéziszótárban? *Pánsíp* 5(2): 24–27. o.
4. Clyne, Michael ed. 1992. *Pluricentric Languages: Differing Norms in Different Nations*. Berlin et. al.: Mouton de Gruyter.
5. Csernicskó István 1997. Kárpátaljai szójegyzék. *Pánsíp* 5(2): 28–29. o.
6. Csernicskó István – Márku Anita 2021. Ízelítők a Termini magyar–magyar szótár kárpátaljai anyagából. *Magyar Nyelvőr* 145. (2021/4.) 417–431. o.
7. Csernicskó. István – Anita Márku – Réka Máté 2022. The (online) dictionary of pluricentric Hungarian. In: Rudolf Muhr, Reglindis De Ridder, Gerhard Edelman, Aditi Gosh eds. *Pluricentric languages in different theoretical and educational contexts*. Graz–Berlin: PCL-Press. pp. 145–154.
8. Eőry Vilma 2007. *Értelmező szótár+*. Budapest: Tinta Kiadó.
9. Fenyvesi, Anna 2005. Introduction. In: Anna Fenyvesi ed. *Hungarian Language Contact Outside Hungary. Studies on Hungarian as a minority language*. Amsterdam–Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. pp. 1–9.
10. Gerstner Károly 2003. A magyar nyelv szókészlete. In: Kiefer Ferenc szerk. *A magyar nyelv kézikönyve*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 117–157. o.
11. Kiss Jenő 2004. Egy régi-új nyelvi sikerkiadvány: a Magyar értelmező kéziszótár. *Magyar Tudomány* 5: 670–673. o.
12. Kiss Lajos 1976. *Szláv tükörszók és tükörjelentések a magyarban*. Nyelvtudományi Értekezések 92. Budapest: Akadémiai Kiadó.
13. Kniezsa István 1955. *A magyar nyelv szláv jövevényszavai 1–2*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
14. Kontra, Miklós 1997. Hungarian Linguistic Traitors Champion the Cause of Contact Dialects. In: W. Wölck and A. de Houwer eds. *Recent Studies in Contact Linguistics*. Bonn: Dümmler. pp. 181–187.
15. Kontra Miklós – Saly Noémi szerk. 1998. *Nyelvmentés vagy nyelvárulás? Vita a határon túli magyar nyelvhasználatról*. Budapest: Osiris.
16. Lanstyák István 1995a. A magyar nyelv központjai. *Magyar Tudomány* 40(10): 1170–1185. o.
17. Lanstyák István 1995b. Többközpontú nyelv-e a magyar? *Irodalmi Szemle* 38(1): 72–84. o.
18. Lanstyák István 2008. A magyar szókészlet szétfejlődése 1918 után. In: Fedinec Csilla szerk. *Értekek, dimenziók a magyarságtudományban*. Budapest: MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság. 118–135. o.
19. Lanstyák István – Szabó Mihály Gizella 1997. *Magyar nyelvhasználat – iskola – kétnyelvűség*. Bratislava: Kalligram Könyvkiadó.

20. Lanstyák István – Szabó Mihály Gizella 1994. Standard – köznyelv – nemzeti nyelv. *Szabad Újság*, 1994. december 7., 9. o.
21. Máté, Réka – István Cserniczkó 2020. The pluricentricity of Hungarian from a Transcarpathian point of view as demonstrated by family names. In: Ildikó Vančo – Rudolf Muhr – István Kozmács – Máté Huber eds. *Hungarian as a Pluricentric Language in Language and Literature*. Frankfurt am Main et al.: Peter Lang D. pp. 55-68.
22. Melich János 1910. *Nyelvünk szláv jövevényszavai*. Budapest: A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai.
23. Vančo, Ildikó – Rudolf Muhr – István Kozmács – Máté Huber eds. 2020. *Hungarian as a Pluricentric Language in Language and Literature*. Frankfurt am Main et al.: Peter Lang D.
24. Muhr, Rudolf 2012. Linguistic dominance and non-dominance in pluricentric languages. A typology. In: Rudolf Muhr – Catrin Norrby – Leo Kretzenbacher – Carla Amorós eds. *Non-Dominant Varieties of Pluricentric Languages. Getting the Picture. In memory of Michael Clyne*. Frankfurt am Main et al.: Peter Lang D. pp. 23-48.
25. Muhr, Rudolf 2016. The state of the art of research on pluricentric languages: Where we were and where we are now. In: Rudolf Muhr – Kelen Ernesta Fonyuy – Zeinab Ibrahim – Corey Miller eds. 2016. *Pluricentric Languages and non-dominant Varieties worldwide. Volume 1: Pluricentric Languages across continents – Features and usage*. Wien et. al., Peter Lang Verlag. p. 9-32.
26. Péntek, János 2009. Termini: The Network of Hungarian linguistic Research Centres in the Carpathian Basin. *Minorities Research* 11: pp. 97-123.
27. Pusztai Ferenc ed. 2003. *Magyar értelmező kéziszótár. Második, átdolgozott kiadás*. Budapest: Akadémiai Kiadó.
28. Thomason, S.G. – Kaufman, T. 1988. *Language Contact, Creolization, and Genetic Linguistics*. Berkeley–Los Angeles–Oxford: University of California Press.
29. Tolcsvai Nagy Gábor ed. 2007. *Idegen szavak szótára*. Budapest: Osiris Kiadó.
30. URL1: <http://termini.nyttud.hu/htonline//htlista.php?action=search>

References

1. Benó Attila – Lanstyák István – P. Márkus Katalin – M. Pintér Tibor 2021. A Termini magyar-magyar szótár és adatbázis szerkezeti és szerkesztési sajátosságai [Structural and editorial features of the Termini Hungarian–Hungarian dictionary and database]. *Magyar Nyelvőr [Hungarian Language Guard]* 145. (2021/4.) 378–379 o. (In Hungarian).
2. Benó Attila – Juhász Tihamér – Lanstyák István 2020. A Termini „határtalan” szótára. [The 'Borderless' Dictionary of the Termini Research Network] *Magyar Tudomány [Hungarian Science]* 181/2: 153–163. o. (In Hungarian).
3. Beregszászi Anikó 1997. Kárpátaljai szavak a Magyar Értelmező Kéziszótárban? [Subcarpathian words in the Concise Defining Dictionary of Hungarian?] *Pánsíp [Pan Whistle]* 5(2): 24-27. o. (In Hungarian).

4. Clyne, Michael ed. 1992. *Pluricentric Languages: Differing Norms in Different Nations*. Berlin et. al.: Mouton de Gruyter.
5. Csernicskó István 1997. Kárpátaljai szójegyzék [A list of Subcarpathian vocabulary]. *Pánsíp [Pan Whistle]*5(2): 28–29. o. (In Hungarian).
6. Csernicskó István – Márku Anita 2021. Ízelítők a Termini magyar–magyar szótár kárpátaljai anyagából [Samples of the Subcarpathian material of the Termini Hungarian-Hungarian dictionary]. *Magyar Nyelvőr [Hungarian Language Guard]* 145. (2021/4.) 417–431. o. (In Hungarian).
7. Csernicskó. István – Anita Márku – Réka Máté 2022. The (online) dictionary of pluricentric Hungarian. In: Rudolf Muhr, Reglindis De Ridder, Gerhard Edelmann, Aditi Gosh eds. *Pluricentric languages in different theoretical and educational contexts*. Graz/Berlin, PCL-Press. pp. 145–154.
8. Eőry Vilma 2007. *Értelmező szótár+ [Defining dictionary plus]*. Budapest: Tinta Kiadó (In Hungarian).
9. Fenyvesi, Anna 2005. Introduction. In: Anna Fenyvesi ed. *Hungarian Language Contact Outside Hungary. Studies on Hungarian as a minority language*. Amsterdam-Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. pp. 1–9.
10. Gerstner Károly 2003. A magyar nyelv szókészlete [The vocabulary of the Hungarian language]. In: Kiefer Ferenc szerk. *A magyar nyelv kézikönyve [Handbook of the Hungarian language]*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 117–157. o. (In Hungarian).
11. Kiss Jenő 2004. Egy régi-új nyelvi sikerkiadvány: a Magyar értelmező kéziszótár [An old-new language success publication: the Concise defining dictionary of Hungarian]. *Magyar Tudomány [Hungarian Science]* 5: 670–673. o. (In Hungarian).
12. Kiss Lajos 1976. *Szláv tükörszók és tükörjelentések a magyarban. Nyelvtudományi Értekezések 92. [Slavic mirror words and meanings in Hungarian. Discourses in linguistics 92]*. Budapest: Akadémiai Kiadó (In Hungarian).
13. Kniezsa István 1955. *A magyar nyelv szláv jövevényszavai 1–2. [Slavic loanwords in Hungarian language]*. Budapest: Akadémiai Kiadó (In Hungarian).
14. Kontra, Miklós 1997. Hungarian Linguistic Traitors Champion the Cause of Contact Dialects. In: W. Wölck and A. de Houwer eds. *Recent Studies in Contact Linguistics*. Bonn: Dümmler. pp. 181–187.
15. Kontra Miklós – Saly Noémi szerk. 1998. *Nyelvmentés vagy nyelvárulás? Vita a határon túli magyar nyelvhasználatról. [Rescue or treason of language? Debate on the Hungarian language use beyond the borders]*. Budapest: Osiris (In Hungarian).
16. Lanstyák István 1995a. A magyar nyelv központjai [The centers of the Hungarian language]. *Magyar Tudomány [Hungarian Science]* 40(10): 1170–1185. o. (In Hungarian).
17. Lanstyák István 1995b. Többközpontú nyelv-e a magyar? [Is Hungarian a pluricentric language?] *Irodalmi Szemle [Literary Review]* 38(1): 72–84. o. (In Hungarian).
18. Lanstyák István 2008. A magyar szókészlet szétfejlődése 1918 után. [The development of the Hungarian vocabulary after 1918] In: Fedinec Csilla szerk. *Értékek, dimenziók a magyarságkutatásban. [Values, dimensions in Hungarian research]*. Budapest:

- MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság. 118–135. o. (In Hungarian).
19. Lanstyák István – Szabó Mihály Gizella 1997. *Magyar nyelvhasználat – iskola – kétnyelvűség [Hungarian language use, schools, and bilingualism]*. Bratislava: Kalligram Könyvkiadó (In Hungarian).
 20. Lanstyák István – Szabó Mihály Gizella 1994. Standard – köznyelv – nemzeti nyelv. [Standard – common language– national language] *Szabad Újság [Free Journal]* 1994. december 7., 9. o. (In Hungarian).
 21. Máté, Réka – István Cserniczkó 2020. The pluricentricity of Hungarian from a Transcarpathian point of view as demonstrated by family names. In: Ildikó Vančo – Rudolf Muhr – István Kozmács – Máté Huber eds. *Hungarian as a Pluricentric Language in Language and Literature*. Frankfurt am Main et al.: Peter Lang D. pp. 55–68.
 22. Melich János 1910. *Nyelviünk szláv jövevényszavai. [Slavic loanwords to our language]*. Budapest: A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai (In Hungarian).
 23. Vančo, Ildikó – Rudolf Muhr – István Kozmács – Máté Huber eds. 2020. *Hungarian as a Pluricentric Language in Language and Literature*. Frankfurt am Main et al.: Peter Lang D.
 24. Muhr, Rudolf 2012. Linguistic dominance and non-dominance in pluricentric languages. A typology. In: Rudolf Muhr – Catrin Norrby – Leo Kretzenbacher – Carla Amorós eds. *Non-Dominant Varieties of Pluricentric Languages. Getting the Picture. In memory of Michael Clyne*. Frankfurt am Main et al.: Peter Lang D. pp. 23–48.
 25. Muhr, Rudolf 2016. The state of the art of research on pluricentric languages: Where we were and where we are now. In: Rudolf Muhr – Kelen Ernesta Fonyuy – Zeinab Ibrahim – Corey Miller eds. 2016. *Pluricentric Languages and non-dominant Varieties worldwide. Volume 1: Pluricentric Languages across continents – Features and usage*. Wien et. al., Peter Lang Verlag. p. 9–32.
 26. Péntek, János 2009. Termini: The Network of Hungarian linguistic Research Centres in the Carpathian Basin. *Minorities Research* 11: pp. 97–123.
 27. Pusztai Ferenc ed. 2003. *Magyar értelmező kéziszótár. Második, átdolgozott kiadás [Concise defining dictionary of Hungarian. 2nd, revised edition]*. Budapest: Akadémiai Kiadó (In Hungarian).
 28. Thomason, S.G. – Kaufman, T. 1988. *Language Contact, Creolization, and Genetic Linguistics*. Berkeley–Los Angeles–Oxford: University of California Press.
 29. Tolcsvai Nagy Gábor ed. 2007. *Idegen szavak szótára [Dictionary of foreign words]*. Budapest: Osiris Kiadó (In Hungarian).
 30. URL1: <http://termini.nytud.hu/htonline/htlista.php?action=search>

Онлайн-словник плюрицентричної угорської мови

Рейка Матей, Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Науково-дослідний центр імені Антонія Годинки, молодший науковий співробітник; Кафедра філології, асистент; mate.reka@kmf.org.ua, ORCID: 0000-0003-3598-4057.

Еніке Товт-Орос, Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Науково-дослідний центр імені Антонія Годинки, молодший науковий співробітник; toth-orosz.eniko@kmf.org.ua, ORCID: 0000-0002-8588-6626.

Степан Черничко, доктор гуманітарних наук, професор. Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Кафедра філології, професор; csernicsko.istvan@kmf.org.ua, ORCID: 0000-0003-4512-988X.

Плюрицентрична мова – це мова, яка використовується принаймні у двох країнах, де вона має офіційний статус державної, співдержавної або регіональної мови хоча з частково власними (кодифікованими) нормами, які зазвичай сприяють особистій ідентичності носіїв мови. Плюрицентричні мови мають один домінуючий варіант і або кілька недомінуючих різновидів. Унаслідок політичної фрагментації угорського мовного простору, що склалася після Першої світової війни, а потім підтвердилася мирними договорами після Другої світової війни, угорська мова є однією з плюрицентричних мов Європи. У статті розглянуто результати тісних мовних контактів у недомінуючих варіантах сучасної угорської мови, що вживають поза межами Угорщини. Наслідки мовних контактів висвітлено на основі лексичних запозичень, які зафіксовано у спеціальному онлайн-словнику. Словник містить запозичені слова іншомовного походження, які використовують автохтонними угорські меншини, що проживають у Карпатському басейні за межами Угорщини. Як додаток до слів і фраз, які вжито виключно у мовленні угорців у сусідніх з Угорщиною країнах, слова, які також поширені в Угорщині, але в іншому значенні, було зібрано у базу даних. Станом на кінець вересня 2022 року словникова база даних містила 5034 словникових статей. Оскільки цей онлайн-список запозичених слів містить прямі запозичення з багатьох мов Карпатського басейну, які контактують з угорською мовою (переважно з офіційних мов сусідніх з Угорщиною країн, зокрема словацької, української, румунської, сербської, хорватської, словенської та німецької), база даних є багатим джерелом для дослідження контактів угорської та індоєвропейських мов. На основі матеріалу онлайн-словника виявлено, що серед лексичних запозичень угорської мови – як наслідок багатовікових контактів між угорською та різними слов'янськими мовами – запозичення слов'янського походження становлять найбільший шар лексики іншомовного походження угорської мови. Результатом проекту є словникова база даних, яка дає можливість для порівняльного аналізу лексики недомінуючих варіантів плюрицентричної угорської мови.

Ключові слова: *плюрицентрична мова, угорська мова, онлайн-словник, Закарпаття, Карпатський басейн, запозичені слова.*

About an online dictionary of the pluricentric Hungarian language

Réka Máté, Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Antal Hodinka Linguistics Research Center, Junior Researcher; Department of Philology, Assistant; mate.reka@kmf.org.ua, ORCID: 0000-0003-3598-4057.

Enikő Tóth-Orosz, Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Antal Hodinka Linguistics Research Center, Junior Researcher; toth-orosz.eniko@kmf.org.ua, ORCID: 0000-0002-8588-6626.

István Csernicskó, Doctor of Linguistics, Professor of the Department of Philology at Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education; csernicsko.istvan@kmf.org.ua, ORCID: 0000-0003-4512-988X.

A pluricentric language is a language that is used in at least two countries where it has the official status of a state, commonwealth or regional language with at least partially its own (codified) norms that usually contribute to the personal identity of speakers. Pluricentric languages have one dominant variant and (one or) several non-dominant varieties. As a result of the political fragmentation of the Hungarian language area that developed after the First World War, and then, confirmed by the peace treaties after the Second World War, the Hungarian language is one of the pluricentric languages in Europe. The article examines the results of close linguistic contacts in non-dominant varieties of the modern Hungarian language used outside Hungary. The consequences of language contacts are highlighted on the basis of lexical borrowings, which are fixed in a specific online dictionary. The dictionary consists of borrowed words of foreign origin used by autochthonous Hungarian minorities living in the Carpathian Basin outside Hungary. In addition to words and phrases that are used exclusively in the speech and writing of Hungarians in countries neighboring Hungary, words that are also used in Hungary, but with a different meaning, were also collected in the database. As of the end of September 2022, the dictionary database contained 5,034 dictionary entries (words). Since this online loanword list contains direct borrowings from many languages of the Carpathian Basin that are in contact with Hungarian (mostly from the official or state languages of Hungary's neighboring countries, including Slovak, Ukrainian, Romanian, Serbian, Croatian, Slovenian, and German), the database is a rich source for the study of contacts between Hungarian and Indo-European languages. Based on the material of the online dictionary, it was found that among the lexical borrowings of the Hungarian language – as a result of centuries-old contacts between Hungarian and various Slavic languages – borrowings of Slavic origin constitute the largest layer of vocabulary of foreign origin in the Hungarian language. The result of the project is a dictionary database that provides an opportunity for a comparative analysis of the vocabulary of non-dominant variants of the pluricentric Hungarian language.

Keywords: *pluricentric language, Hungarian language, online dictionary, Transcarpathia, Carpathian Basin, loanwords*

Редколегія

Головний редактор:

Аніко Бергсасі,

доктор габілітований з галузі мовознавства, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Заступник головного редактора:

Єлизавета Барань,

доктор філософії з галузі мовознавства, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Відповідальні секретарі редколегії:

Вільмош Газдаг,

доктор філософії з галузі мовознавства, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Андрея Певсе,

кандидат педагогічних наук (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Технічні редактори:

Еніке Товт-Орос,

молодший науковий співробітник (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Рейка Матей,

молодший науковий співробітник (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Наталка Лібак,

доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Редакційна колегія:

Наталія Баняс, кандидат філологічних наук (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Адальберт Барань, кандидат філологічних наук, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Чілла Барта, кандидат філологічних наук (Науковий університет імені Етвеша Лоранда, м. Будапешт, Угорщина)

Сільвія Баті, доктор філософії з галузі мовознавства (Університет Паннонія, м. Веспрем, Угорщина та Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

- Аттіла Бене**, доктор габілітований з галузі мовознавства, професор (Університет імені Бабеша-Бойяї, м. Клуж, Румунія)
- Ана Борбель**, кандидат філологічних наук (Інститут мовознавства Науково-дослідного центру ім. Етвеша Лоранда, Угорщина)
- Ільдико Ванчо**, доктор габілітований з галузі мовознавства, професор (Університет Костянтина Філософа в Нітрі, Словаччина)
- Томаш Врбель**, кандидат філологічних наук, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)
- Каталін Гнатик**, доктор філософії з галузі педагогіки (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)
- Ілона Густі**, доктор філософії з галузі педагогіки (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)
- Катерина Дудич**, доктор філософії з галузі мовознавства (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)
- Маргаріта Кейс**, кандидат історичних наук (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)
- Іштван Козмач**, доктор габілітований з галузі мовознавства, доцент (Реформатський університет імені Каролі Гашпара, м. Будапешт, Угорщина)
- Анна Коллат**, доктор філософії з галузі мовознавства, доцент (Університет в Маріборі, Словенія)
- Міклош Контра**, доктор наук з галузі мовознавства, професор (Реформатський університет імені Каролі Гашпара, м. Будапешт, Угорщина)
- Олександр Кордонец**, кандидат філологічних наук, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)
- Золтан Кормочі**, доктор філософії з галузі мовознавства (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)
- Іштван Ладані**, доктор філософії з галузі літературознавства (Університет Паннонія, м. Веспрем, Угорщина)
- Маріанна Леврінц**, доктор педагогічних наук, доцент (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)
- Ілона Лехнер**, доктор філософії з галузі мовознавства (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)
- Ана Лехоцькі-Самаржжич**, доктор філософії з галузі мовознавства, професор (Університет Осіек, Хорватія)
- Катерина Маргітич**, кандидат педагогічних наук (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)
- Аніта Марку**, доктор філософії з галузі мовознавства (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна та Католицький університет імені імені Кароля Естергазі, м. Егер, Угорщина)
- Юдіт Наврачіч**, доктор наук з галузі філології, професор (Університет Паннонія, м. Веспрем, Угорщина)
- Василь Сіладі**, доктор філософії з галузі педагогіки (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Сільвія Сотак, доктор філософії з галузі мовознавства (Науково-дослідний інститут з галузі мовознавства імені Імре Шаму, м. Відень, Австрія)

Еріка Марія Тодор, доктор філософії з галузі мовознавства, професор (Науковий університет імені Сапієнція, м. Клуж, Румунія)

Вікторія Ференци, доктор філософії з галузі мовознавства (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Катерина Фодор, доктор філософії з галузі педагогіки (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Степан Черничко, доктор гуманітарних наук з галузі філології, професор (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Тетяна Чонка, кандидат філологічних наук (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Василь Чордаш, доктор філософії з галузі літературознавства (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, Україна)

Editorial Team

Editor-in-Chief:

Anikó Beregszászi,

PhD in Linguistics, Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Deputy Editor-in-Chief:

Erzsébet Bárány,

PhD in Linguistics, Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Executive secretaries of the editorial board:

Vilmos Gazdag,

PhD in Linguistics, Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Andrea Pósz,

Candidate of Pedagogical Sciences (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Technical editors:

Enikő Tóth-Orosz,

Junior Researcher (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Réka Máté,

Junior Researcher (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Natália Libák,

Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Editorial Board:

Natália Bánzász, PhD in Philology (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Béla Bárány, PhD in Philology, Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Csilla Bartha, PhD in Philology (Eötvös Loránd University, Budapest, Hungary)

Szilvia Bányi, PhD in Linguistics (University of Pannonia, Veszprém, Hungary and Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Attila Benő, Habilitation Doctor in Linguistics, Professor (Babeş-Bolyai University, Cluj, Romania)

- Anna Borbély**, PhD in Philology (Hungarian Research Centre for Linguistics, Hungary)
- István Csernicskó**, Doctor of Humanities in Philology, Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)
- Tetyána Csonka**, PhD in Philology (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)
- László Csordás**, Doctor of Philosophy in Literary Studies (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)
- Katalin Dudics**, Doctor of Philosophy in Linguistics (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)
- Viktória Ferenc**, Doctor of Philosophy in Linguistics (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)
- Katalin Fodor**, Doctor of Philosophy in Pedagogy (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)
- Katalin Hnatik**, Doctor of Philosophy in Pedagogy (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)
- Ilona Huszti**, Doctor of Philosophy in Pedagogy (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)
- Zoltán Karmacsí**, Doctor of Philosophy in Linguistics (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)
- Margit Kész**, PhD in History (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)
- Anna Kolláth**, PhD in Linguistics, Associate Professor (University of Maribor, Maribor, Slovenia)
- Miklós Kontra**, Doctor of Sciences in Linguistics, Professor (Károli Gáspár University of the Reformed Church in Hungary, Budapest, Hungary)
- Olekszandr Kordonec**, PhD in Philology, Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)
- István Kozmács**, Habilitated Doctor in Linguistics, Associate Professor (Constantine the Philosopher University in Nitra, Slovakia)
- István Ladányi**, PhD in Literary Studies (University of Pannonia, Veszprém, Hungary)
- Ilona Lechner**, Doctor of Philosophy in Linguistics (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)
- Anna Lehocki-Samardžić**, Doctor of Philosophy in Linguistics, Professor (Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Croatia)
- Marianna Lőrinc**, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)
- Katalin Margitics**, Candidate of Pedagogical Sciences (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)
- Anita Márku**, Doctor of Philosophy in Linguistics (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine and Eszterházy Károly Catholic University, Eger, Hungary)
- Judit Navracsics**, Doctor of Philology, Professor (University of Pannonia, Veszprém, Hungary)

László Szilágyi, Doctor of Philosophy in Pedagogy (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Szilvia Szoták, Doctor of Philosophy in Linguistics (Imre Samu Research Institute for Linguistics, Vienna, Austria)

Erika Mária Tódor, Doctor of Philosophy in Linguistics, Professor (Sapientia Hungarian University of Transylvania, Cluj, Romania)

Ildikó Vančo, Habilitated Doctor in Linguistics, Professor (Constantine the Philosopher University in Nitra, Slovakia)

Tamás Vrabely, PhD in Philology, Associate Professor (Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, Ukraine)

Szerkesztőbizottság

Főszerkesztő:

Beregszászi Anikó,

habilitált nyelvészdoktor, docens (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Főszerkesztő-helyettes:

Bárány Erzsébet,

PhD nyelvész, docens (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Felelős szerkesztők:

Gazdag Vilmos,

PhD nyelvész, docens (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Pósze Andrea,

a pedagógiai tudományok kandidátusa (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Technikai szerkesztők:

Tóth-Orosz Enikő,

tudományos munkatárs (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Máté Réka,

tudományos munkatárs (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Libák Natália,

főiskolai docens (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Szerkesztőbizottság:

Bányász Natália, a filológiai tudományok kandidátusa (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Bárány Béla, a filológiai tudományok kandidátusa (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Bartha Csilla, a filológiai tudományok kandidátusa (Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest, Magyarország)

Bátyi Szilvia, PhD nyelvész (Pannon Egyetem, Veszprém, Magyarország, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

Benő Attila, habilitált nyelvészdoktor, professzor (Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár, Románia)

Borbély Anna, a filológiai tudományok kandidátusa (Eötvös Loránd Tudományegyetem Nyelvtudományi Kutatóközpontja, Budapest, Magyarország)

Csernicskó István, a bölcsészettudományok doktora, professzor (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

- Csonka Tetyána**, a filológiai tudományok kandidátusa (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)
- Csordás László**, PhD irodalmár, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)
- Dudics Katalin**, PhD nyelvész, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)
- Ferenc Viktória**, PhD nyelvész, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)
- Fodor Katalin**, PhD pedagógus, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)
- Hnatik Katalin**, PhD pedagógus, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)
- Huszi Ilona**, PhD pedagógus, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)
- Karmacs Zoltán**, PhD nyelvész, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)
- Kész Margit**, a történelemtudományok kandidátusa (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)
- Kolláth Anna**, PhD nyelvész, docens (Maribori Egyetem, Maribor, Szlovénia)
- Kontra Miklós**, a nyelvtudományok doktora, professzor (Károly Gáspár Református Egyetem, Budapest, Magyarország)
- Kordonec Olekszandr**, a filológiai tudományok kandidátusa (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)
- Kozmács István**, habilitált nyelvészdoktor, docens (Nyitrai Konstantin Filozofus Egyetem, Nyitra, Szlovákia)
- Ladányi István**, PhD irodalmár (Pannon Egyetem, Veszprém, Magyarország)
- Lechner Ilona**, PhD nyelvész, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)
- Lehocki-Samardžić Anna**, PhD nyelvész, professzor (Ijosi Juraj Strossmayer Egyetem, Eszék, Horvátország)
- Lőrinc Marianna**, a pedagógiai tudományok doktora, docens (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)
- Margitics Katalin**, a pedagógiai tudományok kandidátusa (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)
- Márku Anita**, PhD nyelvész, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Eger, Magyarország)
- Navracsics Judit**, a filológiai tudományok doktora, professzor (Pannon Egyetem, Veszprém, Magyarország)
- Szilágyi László**, PhD pedagógus, (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)
- Szoták Szilvia**, PhD nyelvész, (Imre Samu Nyelvi Intézet, Bécs, Ausztria)
- Tódor Erika Mária**, PhD nyelvész, professzor (Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem, Kolozsvár, Románia)
- Vančo Ildikó**, habilitált nyelvészdoktor, professzor (Nyitrai Konstantin Filozofus Egyetem, Nyitra, Szlovákia)
- Vrábely Tamás**, a filológiai tudományok kandidátusa (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ukrajna)

УДК 001.891:81'(05)

DOI журнал: 10.58423/2786-6726

DOI випуск: 10.58423/2786-6726/2022-1

Acta Academiae Beregsasiensis, Philologica: наук. журн. Вип. 1, №1 (2022) / редкол.: А. Берегасі, С. Барань, В. Газдаг та ін.: Закарпат. угор. ін-т ім. Ф. Ракоці ІІ. - Берегове : ЗУІ, 2022. - 196 с. - Текст укр., англ., угор.

ISSN 2786-6726 (online)

ISSN 2786-6718 (print)

«Acta Academiae Beregsasiensis, Philologica» – це науковий журнал, заснований у 2021 році ЗВО «Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ». Мета видання – висвітлювати та популяризувати сучасні наукові студії в царині української, угорської та іноземної філології, пропагувати наукові досягнення країни в галузі мовознавства та літературознавства.

Журнал індексується:

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

MTMT (<https://www.mtmt.hu/>)

CrossRef

Google Scholar

Відповідальність за зміст і достовірність публікації покладається наавторів. Точки зору авторів публікації можуть не співпадати з точкою зору редколегії.

Відповідальний за випуск:

Аніко Берегасі

Бібліотечно-інформаційний центр «Опацої Черє Янош» при ЗУІ ім. Ф.Ракоці ІІ.

Свідоцтво про державну реєстрацію:

КВ № 25090-15030Р від 08.11.2021 р.

Контактні дані редакції

90202, Закарпатська обл., м. Берегове, вул. І. Франка, буд. 14, корпус 2

Офіційний сайт журналу

<https://aab-philologica.kmf.uz.ua/>

A kiadvány megjelenését az MTA (KMAT) támogatja.

Гарнітура *Sitka Display*. Папір офсетний.

Формат видання 70x100/16.

Умовн. друк. арк. 15,2.

Видавництво Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ
90200, м.Берегове, пл. Кошута, буд.6.

Електронна пошта: aab-philologica@kmf.org.ua